

раціональних способів дослідження, порівняння, а також потребують від кожного учня вищого ступеня творчої активності, гнучкості мислення.

Щоб мати можливість знайти своє місце в житті, учень повинен володіти певними якостями: гнучко адаптуватися у мінливих життєвих ситуаціях, самостійно і критично мислити, уміти бачити і формулювати проблему, знаходити шляхи раціонального розв'язання, усвідомлювати, де і яким чином здобуті знання можуть бути використані в навколишньому середовищі, бути здатним генерувати нові ідеї, творчо мислити, уміти працювати з інформацією, бути комунікабельним, контактним, уміти працювати у колективі, різних ситуаціях, уміти самостійно працювати над розвитком власного інтелекту [2, с. 133].

Список використаних джерел

1. Сухаревська О. О. Освітній проект «На крилах успіху» Початкова школа в авангарді інноваційних змін / Олена Сухаревська // Завуч. – №10. – 2017. – С. 9-12.
2. Вукіна Н.В. Критичне мислення: як цього навчити: Науково-методичним посібник / За наук. ред. О. 1. Пометун. – Х 2007. – 190 с.

РОСОЛЮ.,
МАЙБОРОДА І.Е.,
Мукачівський державний університет, Україна

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Відповідно до вимог Державного стандарту початкової загальної освіти головною метою освітньої галузі «Мистецтво» є формування культурної та інших компетентностей, цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті, розвиток у школярів здатності до сприймання, розуміння і творення художніх образів, потреби в художньо-творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні.

Образотворче мистецтво з-поміж інших видів мистецтв є унікальним у вирішенні завдань гармонійного виховання й розвитку дитини. Це пов'язано з тим, що вже в ранньому віці саме зображувальна діяльність (як діяльність продуктивна) дає дитині змогу відтворювати на аркуші світ своїх думок і почуттів, фантазії, стає однією з найбільш доступних форм творчості, адже дозволяє дитині передавати в своїх роботах те, що її хвилює, викликає емоційне піднесення.

Незважаючи на те, що проблема розвитку творчого начала в учнів досліджується давно, вона залишається актуальною й сьогодні. Значний внесок у теоретико-методологічне та психолого-педагогічне забезпечення навчально-виховного процесу зробили: Я. Коменський, Й. Песталоцці, В. Сухомлинський, К. Ушинський та інші схарактеризували сензитивність молодшого шкільного віку до творчості, зокрема, художньо-образної; Б. Ананьєв, Р. Арнхейм, Н. Брюсова, Т. Шпікалова дійшли висновку, що образотворче мистецтво – унікальний навчальний предмет, який надає учням багато можливостей для творчого

самовтілення, розвитку образно-асоціативного мислення, уяви, фантазії, художнього сприйняття тощо [3].

Оскільки, як зазначають провідні вітчизняні вчені (Г. Костюк, Л. Леонт'єв, В. Моляко, Я. Пономар'єв та ін.), особистість найінтенсивніше формується у період шкільного віку, то саме школа покликана відіграти провідну роль у творчому розвитку молодших школярів.

Творчість починається з пізнання тому вчителю важливо навчально-виховний процес будувати так, щоб дитина була відкрита для творчої роботи, щоб на кожному уроці школярі мали можливість пофантазувати, погратись, додати в роботу власні образи та ідеї.

Розвиток творчих здібностей учнів на заняттях образотворчого мистецтва – це складаний педагогічний процес, який сприяє стрімкому зростанню пізнавальної діяльності і активності учнів. Як відомо, програми з образотворчого мистецтва передбачають творчий підхід учителя у виборі тематики уроків та практичних робіт з урахуванням специфіки контингенту учнів, власного професійного рівня та матеріально-технічного забезпечення навчального закладу. У зв'язку з цим, надзвичайно важливим завданням вчителів початкових класів є вмілий добір доступних та водночас захоплюючих видів образотворчої діяльності, своєрідне інтегрування різних художніх технік й матеріалів, підтримання взаємозв'язку пізнавальних, творчих та репродуктивних видів зображувальної діяльності [1].

Щоб сформувати творчу особистість засобами образотворчого мистецтва в умовах загальноосвітнього навчального закладу, потрібно створити належні педагогічні умови для розвитку творчих здібностей кожного учня, задоволення його художніх інтересів і потреб. Значну роль у цьому процесі відіграє наявність пізнавальних мотивів у школярів та їхня активність.

Щоб сформувати в учнів мотиваційну сферу, тобто виробити в них систему цінностей, виховати потребу в набутті нових знань, розкрити особистісну значущість навчання, доречно застосовувати методи стимулювання мотивації навчальної діяльності, а саме: навчальні дискусії, пізнавальні ігри, створення ситуацій новизни у процесі викладу навчального матеріалу з опорою на життєвий досвід учнів; метод заохочення та ін. З метою зацікавлення учнів мистецтвом та заохочення до творчості необхідно проводити екскурсії на природу, виставки дитячих робіт, місцевих художників та народних умільців, здійснювати віртуальні подорожі до музеїв світу.

Розвиток творчих здібностей школярів неможливий без ефективно організації та керування діяльністю дітей. На сучасному етапі модернізації освіти великого значення набуває вибір технологій та методів навчання серед яких в роботі з молодшими школярами має важливе значення використання системи вправ, завдань, опорних карток; художні техніки, що розвивають спостережливість, уяву, фантазію, асоціативно-образне мислення. Так, наприклад, використання креативних методів навчання (метод придумування, метод «Якби...», метод «мозкового штурму»); когнітивних методів навчання (перевтілення, змістовного бачення, образного бачення, досліджень, гіпотез); системи знань, що утворені шляхом трансформації методів навчання до рівня форм навчання (метод проектів), які

спонукають учнів до активної творчої діяльності, дають змогу підвищити ефективність уроку, розвивають вміння висловлювати власні думки.

Широко вживаними в освітньому процесі в 1–4 класах є ігрові технології. Одним із прикладів може бути метод «Допитливий капелюх». Учнім набагато цікавіше й психологічно комфортніше відповідати на несподівані запитання «допитливого капелюха», що раптом опинився у них на голові, ніж на запитання вчителя, наприклад: «Які кольори називають теплими, а які холодними?», «Які матеріали використовує художник-живописець?», «Чим займається архітектор?» тощо [2].

На уроках образотворчого мистецтва з молодшими школярами застосовуються ігрові ситуації та ігри для поступового залучення їх до більш складних, творчих форм діяльності. Це: «Плямочка», «Художник Олівець», «Незнайко», «Гарбузові родичі», «Прикрась ялинку» (інсценізація); ігрові ситуації: «Розбитий глечик», «Край, де я хотів би побувати», «Фантазери» тощо. Будь-яке завдання, подане в ігровій формі, дозволяє не лише швидко повторити, закріпити чи систематизувати знання, а й завжди викликає у дітей зацікавлення та спонукає до діяльності.

Розвитку творчих здібностей сприяє підбір тематики завдань, що пропонуються для практичної роботи, використання нетрадиційних художніх технік та матеріалів зображення, які є доступним для дітей і дають їм можливість для експериментування, пошуку образів, сміливих втілень на папері незвичайних фантазій, вражень, думок. Таке малювання приваблює дітей більш легкими способами виконання, якісними результатами, швидкими темпами роботи. Розвитку творчих здібностей також сприяє використання виражальних засобів різних видів образотворчого мистецтва, які урізноманітнюють прийоми роботи, стають цікавими у вирішенні навчальних завдань (виконання тонового рішення натюрморту за допомогою крапочок, контрастних або нюансних кольорів, неіснуючої тварини за допомогою графічного зображення різних фактур та ін.).

Отже, створення умов художньо-творчого розвитку, врахування індивідуальних особливостей молодших школярів їх інтересів у процесі образотворчої діяльності, добір сучасних підходів та методів навчання сприяють розвитку творчих здібностей та формуванню інтересу до художньо-творчої роботи.

Список використаних джерел

1. Кондратова, В. Розвиток творчих здібностей учнів на уроках образотворчого мистецтва / В. Кондратова, Т. Шлеєнкова // Мистец. та освіта. – 2012. – № 3. – С. 44-46. – Продовж. Початок № 2, 2012.
2. Марчук Ж. С. Методи навчання молодших школярів у НУШ / Ж. С. Марчук // Мистецтво та освіта. – 2019.– №2 (92).– С.24 – 29.
3. Обертас Т. С. Розвиток творчих здібностей молодших школярів засобами образотворчого мистецтва./ Т. С. Обертас. [Електронний ресурс].– Режим доступу:irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?..

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>